

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**Кафедра лінгвістики та перекладу
Кафедра української літератури, компаративістики і грінченкознавства
Кафедра психології особистості та соціальних практик**

ПРОГРАМА

КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

спеціальність 035 ФІЛОЛОГІЯ
рівень вищої освіти ПЕРШИЙ (бакалаврський)
освітня програма МОВА І ЛІТЕРАТУРА (англійська)
спеціалізація 035.041 ГЕРМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (переклад
включно), перша – англійська

Київ – 2024

Розробники:

Якуба Валентина Володимирівна, кандидат філологічних наук, доцент, декан Факультету романо-германської філології

Москалець Олена Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри лінгвістики та перекладу

Чеснокова Ганна Вадимівна, кандидат філологічних наук, професор, професор кафедри лінгвістики та перекладу

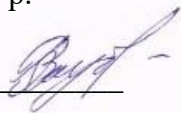
Євтушенко Світлана Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства

Коханова Олена Петрівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології особистості та соціальних практик

Програму розглянуто і затверджено на засіданні Вченої ради Факультету романо-германської філології

Протокол № 1 від «19» березня 2024 р.

Голова Вченої ради

Валентина ЯКУБА

Затверджено на засіданні кафедри лінгвістики та перекладу протокол № 2 від «28» лютого 2024 р.
Завідувач кафедри

Андрій КОЗАЧУК

Затверджено на засіданні кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства протокол № 2 від 23 лютого 2024р.

Завідувач кафедри

Олена БРОВКО

Затверджено на засіданні кафедри психології особистості та соціальних практик протокол № 3 від 18 березня 2024 р.

Завідувач кафедри

Оксана СЕРГЄЄНKOBA

Пояснювальна записка

Метою підсумкової атестації студента є визначення фактичної відповідності його підготовки вимогам освітньої програми та перевірка оволодіння матеріалом начального плану. Підсумкова атестація здійснюється екзаменаційною комісією після завершення навчання. Комісія оцінює рівень науково-теоретичної і практичної підготовки випускників, вирішує питання про здобуття певного освітнього рівня, присвоєння відповідної кваліфікації та видачу документа про вищу освіту.

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену (далі – Програма) є нормативним документом Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі ОПП бакалавра освітньої програми Мова і література (англійська) відповідно до затвердженого навчального плану.

Екзамен проводиться за фаховими дисциплінами навчального плану вказаного напрямку підготовки: «Психологія», «Практична педагогіка й методика навчання». Випускники першого (бакалаврського) рівня вищої освіти складають екзамен у вигляді тестів з дисциплін блоку психолого-педагогічної підготовки. Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Цей іспит перевіряє сформованість таких компетенцій (відповідно до освітньо-професійної програми): ЗК-11,12; ФК-8,13,14,15,16,19,20 а також наявність наступних програмних результатів навчання: ПРН-6,10,17,20,22.

Методика проведення тестового екзамену

Комплексний кваліфікаційний екзамен проводиться у тестовій формі електронно-цифрового формату в існуючій системі електронного навчання Moodle. Доступ до цього ресурсу можливий лише через корпоративний акаунт університету, із власного цифрового кабінету студента. Загальна кількість запитань в індивідуально згенерованому варіанті становить 80, по 20 питань з усіх модулів кожної навчальної дисципліни.

Відповіді на питання тесту студент готує на власному обладнаному робочому місці з авторизованим доступом до електронної версії тесту, розміщеному у відповідному ЕНК. Час виконання завдання – дві академічні години. Під час виконання тесту студент працює самостійно, не користується сторонніми джерелами інформації, не контактує з іншими студентами, що працюють над тестовими завданнями.

Кожен студент отримує особистий варіант тесту, який відкритий протягом обмеженого часу та дозволяє тільки одну спробу виконання тесту. Результати тесту розшифровує екзаменаційна комісія після завершення роботи останнього студента. Рейтинг зводиться до цілого числа за математичними правилами заокруглення.

Результати складання іспиту визначаються оцінками за 100-бальною шкалою і оголошуються в день проведення іспиту після оформлення протоколу засідання комісії.

Перевірка і оцінювання тестів

Тести перевіряються автоматично системою тестування відповідно до уведених даних. Екзаменаційна відомість заповнюється даними, згенерованими системою, та завіряється усіма членами екзаменаційної комісії. Результати екзамену оголошуються після заповнення протоколів та відомостей.

Шкала оцінювання

Рейтинг	Стобальна шкала	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно-високий рівень знань (виконання), з можливими незначними недоліками (помилками);
B	89-82 балів	Дуже добре-достатньо високий рівень знань (виконання), без суттєвих (грубих) помилок;
C	81-75 балів	Добре-у цілому гарний рівень знань (змістовна робота), з незначною кількістю помилок;
D	74-69 балів	Задовільно-посередній рівень знань (виконання), зі значними недоліками (помилками);
E	68-60 балів	Достатньо-мінімальний можливий допустимий рівень знань (виконання);
F	59-1 балів	Незадовільно - низький рівень знань, який означає недостатню компетенцію студента в цій предметній області.

Орієнтовні питання для підготовки до тесту

ПСИХОЛОГІЯ

Специфіка психології як науки, її предмет та завдання. Історія становлення психології як науки. Сучасна система психологічних знань. Психіка, її функції та структура. Методи психології, їх характеристика. Свідомість, її функції, структура та фактори формування. Поняття про пізнання людиною дійсності, його рівні. Відчуття та сприймання як базові пізнавальні процеси. Пам'ять, види та процеси пам'яті. Мислення, операції, види та форми мислення. Мовлення, його функції та види. Уява, її види та форми. Увага як стан свідомості, її види та властивості. Неуважність, її види, причини та вияви. Емоції та почуття, їх диференціація та види. Форми переживання емоційних станів людиною. Воля, вольові дії та вольові якості особистості. Поняття про індивіда, особистість та індивідуальність, їх диференціація. Структура особистості. Самосвідомість особистості, її функції та структура. Діяльність, її призначення, структура та види. Темперамент, його характеристики. Характер, його структура та механізми формування. Здібності, їх види, рівні розвитку та механізми формування.

Вікова психологія як наукова галузь, її предмет, завдання та структура. Поняття про психічний розвиток людини, його особливості. Фактори та

показники психічного розвитку людини. Вікова періодизація психічного розвитку людини. Критерії характеристики вікових періодів. Вікові кризи психічного розвитку, їх детермінація та симптоматика. Пренатальний розвиток та його вплив на психіку дитини. Психологічна характеристика новонародженого та немовляти. Розвиток психіки дитини в ранньому віці. Психічний розвиток дитини в дошкільному віці. Психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку. Психічний розвиток підлітків. Психічний розвиток юнаків. Психологія раннього дорослого періоду. Функціонування психіки в середній дорослості. Психологічні особливості людей похилого віку.

Рекомендована література

1. Коханова О.П. Психологія: Електронний навчальний курс для студентів. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2024. – Режим доступу: <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=21514>
2. Дуткевич Т.В. Дитяча психологія. – К.: ВД Сварог, 2020. – 424 с.
3. Ільїна Н.М. Загальна психологія. – Суми: Університетська книга, 2023. – 239 с.
4. Максименко С.Д. Загальна психологія. – Видання 3-є, перероблене та доповнене. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 272 с.
5. Москалець В.П. Загальна психологія. – К.: Ліра-К, 2020. – 564 с.
6. Павелків Р.В. Вікова психологія. – К.: Кондор, 2015. – 469 с.
7. Савчин М.В. Загальна психологія. – 4-те видання. – К.: ВЦ Академія, 2024. – 352 с.
8. Ушакова І.М. Вікова психологія. Курс лекцій. – Х.: НУЦЗУ, 2016. – 123 с.

ПРАКТИЧНА ПЕДАГОГІКА

1. Affective factors in language learning. Motivation in language learning. Learning styles. Multiple Intelligences.
2. Cognitive factors in language learning. Memory and memorization strategies. Bloom's Taxonomy.
3. Learning strategies. Language learning and language acquisition.
4. The factors in SLA. Hypotheses about SLA: the Natural Order hypothesis, the Monitor hypothesis. the Input hypothesis, the Affective Filter hypothesis. SLA mechanisms. Interlanguage. The implication of interlanguage for SLA. Ways of encouraging SLA in the classroom.
5. Notion of learner autonomy. Conditions for developing learner autonomy. Autonomy in the classroom. Autonomy beyond the classroom. Levels of autonomy. Elements of learner autonomy.
6. European Language Portfolio.
7. Methods and approaches in ELT: Grammar Translation; Audio-Lingual; Total Physical Response; PPP; CLIL; TBL; Lexical Approach; Dogme.
8. The main principles and features of CLT. Views on language and language learning in CLT. The roles of teachers and learners in CLT. The place of grammar in CLT.

9. Classroom layouts for different. Establishing and maintaining rapport. Modes of interaction in the classroom. The teacher's roles. Giving feedback. Key teacher interventions. Teacher's body language.

Рекомендована література:

1. Gass, S. and L. Selinker (2008) *Second Language Acquisition: An Introductory Course*: Taylor & Francis e-Library.
2. Scrivener, J. (2012) *Classroom Management Techniques*. Cambridge: Cambridge University Press.
3. Scharle, A. & A. Szabo. (2000) *Learner Autonomy: a Guide to Developing Learner Responsibility*. Cambridge: CUP.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1. Listening as a skill. Types of listening. Typical problems while teaching ESL listening and their sources. Top-down and bottom-up message processing. Activities for teaching listening. Before-listening activities. While- and after-listening activities.

2. Reading as a skill. Types of reading. Typical problems while teaching ESL reading and their sources. Activities for teaching reading as a skill. Role of reading aloud in the process of teaching a language. Activities for teaching reading aloud.

3. Speaking as a skill. Spoken production and spoken interaction. Typical problems while teaching ESL speaking. Use of drills for teaching speaking. Communicative activities for teaching speaking.

4. Writing as a skill. Typical problems while teaching ESL writing. Process and Product approaches to teaching writing. Stages of teaching writing.

5. The place of grammar in CLT. Deductive and inductive approaches to teaching grammar. Techniques for presenting and practicing grammar. Criteria for evaluating, selecting and adapting grammar tasks and activities.

6. School curriculum requirements for teaching vocabulary. Techniques for presenting and practicing vocabulary.

7. Principles of lesson planning. Approaches to lesson planning. Aims, objectives and outcomes of a lesson; their role in lesson planning. Planning an activity. Components of an activity. Components of a lesson plan. Stages of lesson planning.

8. Testing and assessment in teaching ESL (The notion of assessment and testing. Principles for testing and assessment. Testing and assessing receptive skills. Developing listening/reading-focused tests. Testing and assessing speaking. Developing speaking-focused tests. Testing and assessing writing. Developing writing-focused tests. Local and international language tests. Preparing learners for language tests and exams)

9. Information and communication technologies in teaching and learning English (The role of ICT in modern education. Distant and hybrid ESL teaching. Specialized and Unspecialized ICT in ESL. Cyber well-being. Using video for ESL. Flipped learning)

10. Teaching English to young learners (Age characteristics of young learners. Classroom management for young learners. Classroom activities for young learners. Teaching listening, speaking, reading, writing to young learners. Teaching young

learners online. Planning group lessons with young learners. Planning individual lessons with young learners)

11. Catering for learners with special educational needs (Special educational needs: pre-existing biases. Categories of learners with special educational needs. Differentiated instruction. Inclusive educational environment. Planning teaching in inclusive environment)

12. Developing cross-cultural awareness and communication (The notion of cultural awareness. Product – practice – perspective approach to understanding culture. Materials for developing cross-cultural awareness. Activities for developing intercultural awareness. Planning a culture-focused lesson.)

13. Planning teaching (Principles and approaches to planning teaching. Local and international regulatory documents for curriculum design. Planning teaching based on a coursebook. Planning teaching based on a group of learners' needs. Planning teaching based on an individual learner's needs. Developing a syllabus)

14. Continuing professional development (National and international teaching qualifications. Stages of teachers' professional development. Newly-qualified teacher: survival kit. Planning for CPD)

Рекомендована література:

1. Burns, A. (1999) *Collaborative Action Research for English Language Teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.
2. Cameron L. (2001) *Teaching Languages to young learners*. Cambridge: Cambridge university press.
3. Harmer, J. (2007) *The Practice of English Language Teaching*. Pearson Longman.
4. Larsen-Freeman, D. and M. Anderson (2011) *Techniques and Principles in Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press
5. Richards, J. C. (2015) *Key Issues in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press
6. Scrivener, J. (2005) *Learning Teaching*. Macmillan Books for Teachers.
7. Ur, P. (2012) *A Course in English Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press. 2nd edition.
8. Willis, D. and J. Willis (2007) *Doing Task-Based Teaching*. Oxford: Oxford University Press.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Методика навчання зарубіжній літературі як наука і навчальна дисципліна. Її складові частини. Особливості вивчення літератури як виду мистецтва. Загальнонаукові та специфічні методи дослідження методики викладання зарубіжної літератури. Проблеми літературної освіти у школі. Методологічні засади викладання зарубіжної літератури.

Законодавча база, яка регулює процес викладання зарубіжної літератури в українській школі. Специфіка викладання зарубіжної літератури в різних типах

середніх загальноосвітніх закладів України. Мета і завдання шкільного курсу зарубіжної літератури.

Основні поняття теми: література як вид мистецтва, літературознавство, теорія методики, історія методики, педагогічна практика, методологія, статус предмета, законодавчі і нормативні документи.

Етапи літературної освіти учнів. Літературний розвиток читача-учня основної та старшої школи. Специфіка уроків літератури. Концепція вивчення курсу зарубіжної літератури в школі. Структура змісту та принципи побудови навчально-методичного комплексу. Літературне читання на уроках в основній школі. Зміст, мета і завдання курсу. Організація матеріалу: комплексний характер, жанрово-тематичний та історико-хронологічний принципи. Короткий систематичний курс літератури в старшій школі як новий етап літературної освіти. Хронологічний принцип розташування матеріалу. Текстуальне вивчення програмових творів. Специфіка процесу формування читацької компетентності на кожному етапі літературної освіти. Критерії до визначення рівня сформованості читацьких умінь та навичок. Основні напрями діяльності учителя-словесника та їхня характеристика: дослідницька, конструкторська, організаторська, комунікативна.

Основні поняття теми: прилучення до читання, системне читання, творчо-критичне читання, проблемно-тематичний принцип, жанровий принцип, історико-літературний принцип, жанрово-родовий принцип, мультикультурний принцип.

Планування та організація праці вчителя-словесника. Типи і структура уроків зарубіжної літератури. Види планів у роботі учителя словесника: календарні, тематичні, календарно-тематичні, поурочні. Основні принципи навчання предмета та їх відображення у планах роботи. Специфіка уроків зарубіжної літератури та її вплив на переосмислення всіх складових уроку. Стала і неусталена структура уроку. Плани і плани-конспекти уроків. Типологія уроків літератури.

Основні поняття теми: види планів, календарні, тематичні, календарно-тематичні, поурочні плани, план-конспект уроку, етапи підготовки до уроку.

Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності учнів з літератури. Специфіка методів навчання зарубіжної літератури. Види робіт учнів. Метод творчого читання на всіх етапах літературної освіти. Метод евристичної бесіди, дослідницький метод. Принципи вибору методів навчання. Триєдина мета уроків літератури: літературний розвиток, збагачення мовного запасу учнів, формування компетентностей, виховання всебічно розвиненої творчої особистості. Форми організації навчальної діяльності учнів. Оптимізація літературної освіти. Засоби навчання. Сучасні технічні та комп'ютерні засоби навчання. Наочність на уроках літератури.

Основні поняття теми: методи роботи, прийоми роботи, види робіт, форми організації навчальної діяльності, засоби навчання, активізація читацької діяльності, проблемність у навчанні.

Етапи вивчення художніх творів зарубіжної літератури в основній і старшій школі. Роль історико-літературного контексту у читацькій рецепції. Вимоги програм до знань про авторів виучуваних художніх творів. Урахування етапу літературної освіти, жанрового різновиду твору.

Основні етапи вивчення художнього твору на уроках літератури. Етап підготовки до сприйняття художнього твору та його роль у формуванні читацьких потреб і інтересів. Специфіка організації етапу читання твору. Вимоги до читання учителя і учнів. Ефективні методи, прийоми і види робіт. Значення повторного читання, його функції на етапі пояснювального читання. Роль і зміст етапу підготовки до аналізу. Цитування як форма роботи над текстом. Шкільний аналіз художнього твору. Принципи та шляхи аналізу. Етап підсумків аналізу. Види творчих робіт учнів з літератури. Поняття аналізу та інтерпретації художнього твору.

Основні поняття теми: підготовка до сприйняття художнього твору, читання твору, словникова роботи, види планів, підготовка до аналізу, аналіз твору, підсумки аналізу, творчі роботи, інтерпретація.

Вивчення художніх творів зарубіжної літератури у їхній родовій специфіці. Особливості художніх творів різних родів, видів, жанрів. Особливості вивчення епічних творів в основній і старшій школі. Особливості вивчення ліричних творів в основній і старшій школі. Особливості вивчення драматичних творів. Розвиток творчого мислення учнів у процесі вивчення драматичних художніх творів. Творчі постановки. Опрацювання драматичних творів в урочній та позаурочній роботі.

Основні поняття теми: епічні, ліричні, драматичні твори, ознаки родів літератури, жанрові різновиди, особливості творів різних родів, загальні та специфічні етапи вивчення художнього твору, емоційно-образна своєрідність, інсценування, написання сценарію, творчі постановки.

Вивчення біографії письменника в курсі літературної освіти. Програмові вимоги до знань учнів про автора виучуваного твору. Зміст, форми і методи вивчення біографії письменника в середніх класах, компоненти знань про життєвий і творчий шлях письменника. Монографічна тема в старших класах. Особистість митця. Принципи відбору біографічного матеріалу. Взаємозв'язок методів засвоєння учнями знань про творців зарубіжної літератури, ефективні форми роботи. Джерела знань про відомих представників літературного процесу.

Основні поняття теми: монографічна тема, життєвий і творчий шлях письменника, біографічна довідка, слово про письменника, розповідь про письменника, джерела біографічного матеріалу.

Розвиток усного і писемного зв'язного мовлення учнів у системі літературної освіти. Збагачення і розвиток мислення і мовлення учнів. Значення словникової роботи у розвитку зв'язного усного та писемного мовлення учнів. Критерії визначення рівня розвитку усного мовлення. Мовлення монологічне і діалогічне. Творча спрямованість усіх видів робіт щодо мовної діяльності учнів. Види усного мовлення учнів у різних ситуаціях. Зв'язок між усними та письмовими видами робіт; їх наступність, поступове ускладнення.

Навчальні і контрольні роботи. Види письмових робіт в основній школі. Вивчення напам'ять. Диктант із творчим завданням як засіб підготовки учнів до роботи над переказом. Види переказів. Вимоги до текстів переказів. Робота над планом, опорними словами і конструкціями. Усний і письмовий переказ тексту.

Твір як основний вид письмової роботи в старших класах. Критерії оцінювання, аналіз творчих робіт. Рецензія учителя і взаємне рецензування робіт учнями.

Навчання конспектуванню, реферуванню, складанню тез, анотацій, відгуків, рецензій тощо.

Основні поняття теми: збагачення мовлення, розвиток мислення, мовлення монологічне і діалогічне, види усного мовлення, види письмових робіт, творчі роботи, навчальні твори, контрольні твори, рецензування, конспектування, реферування, складання тез, складання анотацій, складання відгуків.

Позакласна робота з літератури. Рекомендації до організації позакласного читання. Взаємозв'язаний характер класного і позакласного читання. Принципи організації? вибору творів для позакласної роботи. Вивчення читацьких потреб і інтересів. Основні види робіт учнів. Шкільна і класна бібліотека. Керівництво позакласним читанням. Навчання самостійному читанню.

Основні поняття теми: позакласне читання, позакласна робота, принципи позакласної роботи, принципи вибору творів, форми організації навчальної діяльності, види робіт, самостійне читання.

Рекомендована література:

1. Ісаєва О.О. *Концептуальні основи аналізу художнього тексту в школі (Про герменевтичну спрямованість цього аналізу) // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. - 2004. - № 6. - С. 2-5.*
2. Мірошниченко Л. *Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Вища школа, 2007. – 415 с.*
3. *Наукові основи методики літератури. Навчально-методичний посібник / За ред. доктора пед. наук, проф., члена-кореспондента АПН України Н.Й.Волошиної.- К.: Ленвіт, 2002. – С. 260-275.*
4. *Нормативно-правове забезпечення освіти. У 4-х ч. - Х.: Видав. гр.. "Основи", 2004. - Ч.1. - 144с.*
5. *Пасічник Е.А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти.- К.: Ленвіт, 2000.*

6. Савчинська Л. Підручник дітям на радість // Дивослово.- 2004.- №4.- С.77-78.
7. Токмань Г.Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція.- Київ: Міленіум, 2002.- 320 с.